

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU lietā Nr. 2014-33-01

Rīgā

2015. gada 11. martā

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis, Kristīne Krūma, Gunārs Kusiņš, Uldis Ķinis, Sanita Osipova un Ineta Ziemele,

rīcības sēdē izskatījusi lietas Nr. 2014-33-01 „Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279. panta pirmās daļas un 288. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” materiālus,

konstatēja:

1. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Kodekss) 279. panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015. gada 10. martam, noteica: „Persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, kā arī cietušais administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas (amatpersonas) lēmumu var pārsūdzēt augstākā iestādē. Ja augstākas iestādes nav, lēmumu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā.”

Kodeksa 288. panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015. gada 10. martam, noteica: „Augstākas iestādes pieņemtu lēmumu persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, kā arī cietušais var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc deklarētās dzīvesvietas, juridiskā persona – pēc tās juridiskās adreses Latvijā. Ja

personai nav deklarētās dzīvesvietas vai juridiskās personas adrese neatrodas Latvijā, lēmumu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietas. Prokurors protestu iesniedz pēc administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietas.”

2. Pieteikuma iesniedzēja – sabiedrība ar ierobežotu atbildību „TAVEX” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) – uzskata, ka Kodeksa 279. panta pirmā daļa un 288. panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015. gada 10. martam, tiktāl, ciktāl tā neparedz personai, kura nav saukta pie administratīvās atbildības un nav cietušais, bet kuras manta ir izņemta administratīvā pārkāpuma lietā, tiesības pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas lēmumu par mantas izņemšanu, (turpmāk – apstrīdētās normas) neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam.

Pieteikumā norādīts, ka Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) amatpersonas sastādījušas izņemšanas protokolu un izņēmušas Pieteikuma iesniedzējai piederošo mantu (turpmāk – lēmums par mantas izņemšanu), kā arī pieņēmušas lēmumu par Pieteikuma iesniedzējas valdes priekšsēdētāja saukšanu pie administratīvās atbildības. Pieteikuma iesniedzēja apstrīdējusi lēmumu par mantas izņemšanu VID ģenerāldirektoram, lūdzot atzīt to par prettiesisku. VID ģenerāldirektore šo lēmumu atzinusi par tiesisku. Pieteikuma iesniedzēja vērsusies gan vispārējās jurisdikcijas tiesā, gan administratīvajā tiesā ar mērķi pārsūdzēt lēmumu par mantas izņemšanu. Tiesu nolēmumos atzīts, ka Pieteikuma iesniedzēja nav uzskatāma nedz par personu, kura ir saukta pie administratīvās atbildības, nedz par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā, tādēļ tai nav tiesību pārsūdzēt lēmumu par mantas izņemšanu.

Administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros esot izņemta Pieteikuma iesniedzējai piederoša manta un tādējādi esot skartas tās subjektīvās tiesības. Saskaņā ar apstrīdētajām normām Pieteikuma iesniedzējai nav tiesību pārsūdzēt institūcijas lēmumu par mantas izņemšanu, un tādējādi tiek aizskartas tai Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – 2015. gada 12. februārī pieņēma likumu „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”, ar kuru citastarp ir grozītas arī apstrīdētās normas (turpmāk – grozījumi Kodeksā).

Kodeksa 279. panta pirmā daļa ir izteikta šādā redakcijā: „Administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas (amatpersonas) lēmumu var pārsūdzēt augstākā iestādē persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, un cietušais, kā arī aizskartais mantas īpašnieks – daļā par savu mantu.” Savukārt Kodeksa 288. panta pirmajā daļā vārdi „kā arī cietušais” aizstāti ar vārdiem „un cietušais, bet aizskartais mantas īpašnieks – daļā par savu mantu –”. Turklāt Kodeksa pārejas noteikumi papildināti ar 28. punktu, kas nosaka aizskartajam mantas īpašniekam, kuram nepamatots tiesību aizskārums radīts līdz 2015. gada 9. martam un kurš uzsācis savu aizskarto tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, tiesības pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu daļā par savu mantu. Grozījumi Kodeksā stājās spēkā 2015. gada 10. martā.

Saeima ir aicinājusi Satversmes tiesu lemt par tiesvedības izbeigšanu lietā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu.

4. Pieaicinātā persona – Tieslietu ministrija – atbalstīja grozījumu izdarīšanu Kodeksā, lai nodrošinātu aizskartajam mantas īpašniekam, kas administratīvā pārkāpuma lietā nav nedz persona, kura ir saukta pie administratīvās atbildības, nedz cietušais, tiesības pārsūdzēt lēmumu par mantas izņemšanu.

5. Pieaicinātā persona – Latvijas Republikas tiesībsargs – uzskata, ka apstrīdētās normas nesamērīgi ierobežo personai, kuras tiesiskās intereses ir skāris lēmums par mantas izņemšanu, Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības.

Satversmes tiesa secināja:

6. Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai ar Satversmes tiesas lēmumu, ja apstrīdētā tiesību norma ir zaudējusi spēku.

Interpretējot Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, jāņem vērā, ka šī norma ir vērsta uz to, lai nodrošinātu Satversmes tiesas procesa ekonomiju un Satversmes tiesai nebūtu jātaisā spriedums lietās, kurās strīds vairs nepastāv (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2007-15-01 4. punktu*). Tomēr Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmajā daļā noteiktais dod Satversmes tiesai tiesības izbeigt lietu, bet neparedz pienākumu to darīt. Proti, pat ja pastāv šajā tiesību normā minētais apstāklis, tad atsevišķos gadījumos būtu nepieciešams lietā turpināt tiesvedību, lai novērstu pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu vai būtisku valsts vai sabiedrības interešu apdraudējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008. gada 2. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-22-01 9.1. punktu un 2011. gada 11. janvāra sprieduma lietā Nr. 2010-40-03 6. punktu*).

Tādējādi, lai izlemtu jautājumu par tiesvedības izbeigšanu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, Satversmes tiesai jānoskaidro: 1) vai apstrīdētā norma zaudējusi spēku un 2) vai nepastāv apstākļi, kas prasa tiesvedību turpināt (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 3. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2013-11-01 10. punktu*).

7. Lieta ir ierosināta par apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. pantam. Proti, par Kodeksa 279. panta pirmās daļas un 288. panta pirmās daļas redakciju, kas bija spēkā līdz 2015. gada 10. martam, tiktāl, ciktāl tā neparedzēja personai, kura nav saukta pie administratīvās atbildības un nav cietušais, bet kuras manta ir izņemta administratīvā pārkāpuma lietā, tiesības pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas lēmumu par mantas izņemšanu.

Pieņemot grozījumus Kodeksā, tā 279. panta pirmā daļa tika izteikta jaunā redakcijā, bet 288. panta pirmā daļa papildināta. Tas nozīmē, ka apstrīdētās normas formāli atzīstamas par spēku zaudējušām. Tātad minētais apstāklis varētu būt par Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktā minēto tiesvedības izbeigšanas pamatu.

Tomēr Satversmes tiesa atzinusi, ka gadījumos, kad ir grozīts normatīvā regulējuma saturs, bet apstrīdētās normas teksts no regulējuma nav izslēgts, Satversmes tiesai jānoskaidro veikto izmaiņu apjoms, lai secinātu, ka tiesību normas

saturs pēc būtības ir mainījies (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 3. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2013-11-01 10.1. punktu*).

Saskaņā ar Kodeksa 279. panta pirmo daļu un 288. panta pirmo daļu to spēkā esošajā redakcijā administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu ir tiesīgi pārsūdzēt ne vien persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, un cietušais, bet arī aizskartais mantas īpašnieks – daļā par savu mantu. Turklāt Saeima ir papildinājusi Kodeksa divdesmit pirmo nodaļu „Personas, kas piedalās administratīvo pārkāpumu lietu lietvedībā” ar 262.² pantu šādā redakcijā: „Ja procesuālo darbību rezultātā ir nepamatoti ierobežotas vai atņemtas īpašnieka vai likumīgā valdītāja tiesības rīkoties ar mantu un ja šis īpašnieks vai likumīgais valdītājs nav administratīvā pārkāpuma izdarītājs, šīs mantas īpašniekam vai likumīgajam valdītājam (aizskartais mantas īpašnieks) personiski vai ar pārstāvja starpniecību ir tiesības iesniegt pieteikumus vai sūdzības par amatpersonu rīcību vai lēmumiem attiecībā uz mantu.” Tas nozīmē, ka persona, kuras manta izņemta, ir tiesīga pārsūdzēt ne vien administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtos lēmumus attiecībā uz tās mantu, bet arī amatpersonu rīcību attiecībā uz mantu. No minētā izriet, ka ar grozījumiem Kodeksā personai, kuras manta izņemta administratīvā pārkāpuma lietā, ir noteiktas tiesības uz piekļuvi tiesai.

Tādējādi tiesību normu saturs ir mainījies pēc būtības.

8. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 92. pantam un spēkā neesošām no to pieņemšanas brīža, lai novērstu savu tiesību aizskārumu un panāktu to, ka lēmuma par mantas izņemšanu tiesiskums tiek izvērtēts tiesā (*sk. pieteikumu lietas materiālu 1. sēj. 22. lpp.*).

Kodeksa pārejas noteikumu 28. punkts nosaka: „Aizskartais mantas īpašnieks, kuram nepamatots tiesību aizskārumš radīts līdz 2015. gada 9. martam un kurš uzsācis savu aizskarto tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, līdz 2015. gada 10. aprīlim var pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu daļā par savu mantu.” Tādējādi tiesības pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu daļā par savu mantu ir attiecinātas arī uz tiem aizskartajiem mantas īpašniekiem, kuriem nepamatots tiesību aizskārumš radīts līdz 2015. gada 9. martam

un kuri uzsākuši savu aizskarto tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Pieteikuma iesniedzējas manta ir izņemta 2012. gada 1. martā. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka lēmums par mantas izņemšanu ir prettiesisks. 2012. gada 30. martā Pieteikuma iesniedzēja uzsāka savu aizskarto tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, apstrīdot lēmumu par mantas izņemšanu VID ģenerāldirektoram un vēlāk pārsūdzot to gan vispārējās jurisdikcijas tiesā, gan administratīvajā tiesā (*sk. lietas materiālu 28. – 34., 38. – 43., 54. – 60., 78. – 82. lpp.*). No minētā izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai līdz 2015. gada 10. aprīlim ir tiesības pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu daļā par savu mantu. Tas nozīmē, ka Pieteikuma iesniedzējai ir iespēja novērst savu pamattiesību aizskārumu. Tādējādi nepastāv apstākļi, kuru dēļ tiesvedība šajā lietā būtu turpināma.

Līdz ar to tiesvedība lietā ir izbeidzama.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, Satversmes tiesa

nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2014-33-01 „Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279. panta pirmās daļas un 288. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētājs

A. Laviņš